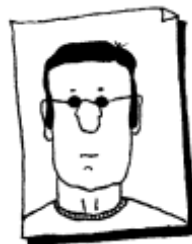

Хіба гэ́та наш Ясь?
Хтосьці́ і́ншы.
Не́йкі́ чужы́ чужані́ца.

Лад мовы

Местоимение

Займеньнік

Местоимение (займе́ньнік) — изменяемая часть речи, которая не называет предметы, лица, качества, а только указывает на них. По своему значению местоимения делятся на:

- *личные (асабовыя):* я, мы, ты, вы, ён, яна, яно, яны;
- *притяжательные (прынале́жныя):* мой, наш, твой, ваш, яго, ягоны, яе́, ёйны, свой, іх, і́хні, і́хны;
- *указательные (паказа́льныя):* той, такі́, гэ́ты, гэ́такі, гэ́ны, гэ́ткі, столькі́, гэ́тулькі́;
- *определятельные (азнача́льныя):* сам, уве́сь, кожны́, любы́, уся́кі, са́мы, і́ншы;
- *вопросительно-относительные (пыта́льна-адносныя):* хто, што, які́, каторы́, чый́, колькі́;
- *возвратные (зваротныя):* сябе́́;
- *отрицательные (адмоўныя):* ніхто́, нішто́, нія́кі, нічы́й, ніводны́, ніко́лькі;
- *неопределённые (неазнача́льныя):* не́хта, не́шта, хтосьці́, штосьці́, не́йкі, які́сьці́, які́-небудзь, не́калькі́, хто-небудзь, некаторы́, не́чы, не́йчы, чы́йсьці́, абы-што́, абы-хто́, абы-які́, абы-чый́.

Личные местоимения

Асабовыя займеньнікі

	Адзіночны лік					Множны лік		
	1-я асоба	2-я асоба	3-я асоба			1-я асоба	2-я асоба	3-я асоба
			м. р.	ж. р.	н. р.			
Н.	я	ты	ён	яна	яно	мы	вы	яны
Р.	мяне́	цябе́	яго	яе́	яго	нас	вас	іх
Д.	мне́	табе́	яму́	ёй	яму́	нам	вам	ім
В.	мяне́	цябе́	яго	яе́	яго	нас	вас	іх
Т.	мно́й (мно́ю)	табо́й (табо́ю)	і́м	ё́й (ё́ю)	і́м	на́мі	ва́мі	і́мі
М.	па мне́	па табе́	па і́м	па ё́й	па і́м	па нас	па вас	па іх

Практыкуйцеся

1. Адкажыце на пытаньні (Отвeтeтьe на вoпpocы).

Узор: Ці спада́р Жура́ўскі наста́ўнік? (вайсковец) → Не, спада́р Жура́ўскі не наста́ўнік, ён вайсковец.

Ці спада́р Ча́йка друка́р? (выдаве́ц)

Гэ́тыя лю́дзі, твае́ кале́гі, тутэ́йшыя? (прые́жджыя)
 Хто гэ́тая дзяўчы́на, твая́ сястра́? (бра́тава сяброўка)
 Ці спада́рыня Га́нна сакрата́рка? (пашта́рка)
 Ці гэ́та Колева́ дзіця́? (Волька)

2. Адкажыце на пытаньні (Ответьте на вопросы).

Узор: Што ты ве́даеш пра (Сярге́й, ён)? → Што я ве́даю пра Сярге́я? Я нічога ня ве́даю пра яго.

Што ты ве́даеш пра (Вярбі́цкія, яны́)?
 Што ты ве́даеш пра (той хлапе́ц, ён)?
 Што ты ве́даеш пра (Волька, яна́)?
 Што ты ма́еш сказа́ць (спада́р Ляві́цкі, ён)?
 Ты паві́ншава́ў (спада́рыня Людмі́ла, яна́)?
 Ты пае́дзеш з (Паўлю́к, ён) на адпачы́нак?
 Ты дава́ў (дзіця́, яно) папі́ць?

Лад мовы

Притяжательные местоимения

Прыналежныя займеньнікі

Местоимения *мой, мая́, маё́, мае́* (мой, моя, моё, мои), *твой, твая́, тваё́, твае́* (твой, твоя, твоё, твои), *свой, свая́, сваё́, свае́* (свой, своя, своё, свои):

	Адзіночны лік			Множны лік
	м. р.	ж. р.	н. р.	
Н.	мой, твой	мая́, твая́	маё́, тваё́	мае́, твае́
Р.	майго, твайго	мае́й, твае́й	майго, твайго	маі́х, тваі́х
Д.	майму́, твайму́	мае́й, твае́й	майму́, твайму́	маі́м, тваі́м
В.	майго, твайго (адуш.)	маю́, тваю́	маё́, тваё́	маі́х, тваі́х (адуш.)
	мой, твой (неаддуш.)			мае́, твае́ (неаддуш.)
Т.	маі́м, тваі́м	маё́ю (мае́й), тваё́ю (твае́й)	маі́м, тваі́м	маі́мі, тваі́мі
М.	маі́м, тваі́м	мае́й, твае́й	маі́м, тваі́м	маі́х, тваі́х

Местоимения *свой, свая́, сваё́, свае́* скольняюцца аналагічна местоимениям, прыведзеным у тabelle.

Местоимения *ягоны, ягоная, ягонае, ягоныя* (его), *е́йны, е́йная, е́йнае, е́йныя* (её):

	Адзіночны лік			Множны лік
	м. р.	ж. р.	н. р.	
Н.	ягоны, е́йны	ягоная, е́йная	ягонае, е́йнае	ягоныя, е́йныя
Р.	ягонага, е́йнага	ягонай, е́йнай	ягонага, е́йнага	ягоных, е́йных
Д.	ягонаму, е́йнаму	ягонай, е́йнай	ягонаму, е́йнаму	ягоным, е́йным
В.	ягонага, е́йнага (адуш.)	ягоную, е́йную	ягонага, е́йнага (адуш.)	ягоных, е́йным (адуш.)
	ягоны, е́йны (неаддуш.)		ягонае, е́йнае (неад.)	ягоныя, е́йныя (неад.)
Т.	ягоным, е́йным	ягонай, е́йнай	ягоным, е́йным	ягонымі, е́йнымі
М.	ягоным, е́йным	ягонай, е́йнай	ягоным, е́йным	ягоных, е́йных

Местоимения *наш, на́ша, на́шы* (наш, наша, наши), *ваш, ва́ша, ва́шы* (ваш, ваше, ваши):

	Адзіночны лік			Множны лік
	м. р.	ж. р.	н. р.	
Н.	наш, ваш	на́ша, ва́ша	на́ша, ва́ша	на́шы, ва́шы

Р.	на шага, ва шага	на шу, ва шу	на шага, ва шага	на шых, ва шых
Д.	на шаму, ва шаму	на шай, ва шай	на шаму, ва шаму	на шым, ва шым
В.	на шага, ва шага (адуш.)	на шу, ва шу	на ша, ва ша	на шых, ва шых (адуш.)
	наш, ваш (неадуш.)			на шы, ва шы (неадуш.)
Т.	на шым, ва шым	на шай, ва шай	на шым, ва шым	на шымі, ва шымі
М.	на шым, ва шым	на шай, ва шай	на шым, ва шым	на шых, ва шых

Местоимения *іхні, іхны, іхняя, іхняе, іхнія* (их):

	Адзіночны лік			Множны лік
	м. р.	ж. р.	н. р.	
Н.	іхні / іхны	іхняя / іхная	іхняе / іхнае	іхнія / іхныя
Р.	іхняга / іхнага	іхняй / іхнай	іхняга / іхнага	іхніх / іхных
Д.	іхням / іхнаму	іхняй / іхнай	іхням / іхнаму	іхнімі / іхнымі
В.	іхняга / іхнага (адуш.)	іхнюю / іхную	іхняе / іхнае	іхніх / іхных (адуш.)
	іхні / іхны (неадуш.)			іхнія / іхныя (неадуш.)
Т.	іхнім / іхным	іхняй / іхнай	іхнім / іхным	іхнімі / іхнымі
М.	пры іхнім / іхным	пры іхняй / іхнай	пры іхнім / іхным	пры іхніх / іхных

! Полная форма притяжательных местоимений — *ягоны, ейны, іхні, іхны* — употребляются для указания принадлежности к живому существу: *ягоны дзед, ейны пэндзаль, іхняя кватэра*. В остальных случаях употребляется краткая неизменяемая форма: *яго, яе, іх*. Например: *яго (гораду) аблічча, яе (ракі) бег, іх (квэтак) водар*.

Практыкуйцеся

3. Прыналежаыя прыметнікі замяніце займеньнікамі *ягоны, ейны, іхны* ў адпаведнай форме (Притяжательные прилагательные замените местоимениями *ягоны, ейны, іхны* в соответствующей форме).

Віця і Віцева сястра, Зіна і Зінін муж, настаўніца і настаўніцына кляса, гаспадар і гаспадароў сабака, Вярбіцкія і дзеці Вярбіцкіх, цётка і цётчын унук, Васіль і Васілеў фундатар.

4. Прачытайце, адзначце прыналежаыя займеньнікі (Прочитайте, отметьте притяжательные местоимения).

Прыехалі цётка зь дзядзькам. Гэта іхны сын, іхная дачка й іхнае аўто.
Юля ўжо тут. Бацьку ейнае паліто, ейны капялюш і ейную торбу.
Бацька пытаецца, дзе ягоны аловак, ягоная шклянка ды ягоныя акульры.

Лад мовы

Указательные местоимения

Паказальныя займеньнікі

	Адзіночны лік			Множны лік
	м. р.	ж. р.	н. р.	
Н.	той	тая	тое	тыя
Р.	таго	тае / той	таго	тых

Д.	таму	той	таму	тым
В.	таго (адуш.)	тую	тое	тых (адуш.)
	той (неадуш.)			тыя (неадуш.)
Т.	тым	тою	тым	тымі
М.	пры тым	пры той	пры тым	пры тых

1) Местоимение **той** указывает на предмет, более отдалённый, чем местоимение **гэ/ты**.

2) Местоимения **такі, гэтакі, столькі, гэтулькі** усиливают качественные или количественные характеристики следующего за ним слова. Склоняются так же как прилагательные с основой на **г, к, х** во множественном числе: **столькіх блізкіх нам людзей**.

Вопросительные, отрицательные и неопределённые местоимения

Пытальныя, адмоўныя і незначальныя займеньнікі

Пытальныя	Адмоўныя	Незначальныя
хто (кто)	ніхто (никто)	нехта, хтосьці (кто-то, кто-нибудь, кое-кто)
што (что)	нішто (ничто)	нешта, штосьці (что-то, что-нибудь, кое-что)
дзе (где)	нідзе (нигде)	недзе, дзе сьці (где-то, где-нибудь, кое-где)
куды (куда)	нікуды (никуда)	некуды, куды сьці (куда-то, куда-нибудь)
калі (когда)	ніколі (никогда)	некалі, калі сьці (когда-то, когда-нибудь)
як (как)	ніяк (никак)	неяк (как-то, как-нибудь)
які (какой)	ніякі (никакой)	нейкі, якісьці (какой-то, какой-нибудь, кое-какой)
адкуль (откуда)	ніадкуль (ниоткуда)	аднекуль (откуда-то)
чый (чей)	нічыі (ничей)	нейчы, чыйсьці (чей-то)

Практыкуйцеся

5. Замест кропак пастаўце незначальныя займеньнікі (Вместо точек поставьте неопределённые местоимения).

Тут ... незнаёмыя дзяўчаты.

Ён ... шукаў.

... гэта будзе патрэбна.

... забыўся ў аўтобусе сваю валізку.

Гэта ... цікавае.

Пакліч хутчэй ...

... ён мне не патэлефанаваў.

6. Дайце адмоўныя адказы на пытанні (Дайте отрицательные ответы на вопросы).

Узор: Ці ёсць хто ў хаце? (нікога) → Не, нікога няма.

Каму даваў свой адрас? (нікому)

Ці ведаеце што пра іх? (нічога)

Ці ёсць ад іх якія весткі? (ніякіх)

Ці былі вы калі на моры? (ніколі)

Чым ён цікавіцца? (нічым)

Ці паедзеце куды ў гэтую нядзелю? (нікуды)

Ці сустрэў каго знаёмага на вечарыны? (нікога)

Чый гэта кубак? (нічыі)

Чыё імя тут вам вядомае? (нічыё)

Каго ты там ба'чыш? (нікога)
 Што ты там шука'еш? (нічога)
 Чым ты засму'чаны? (нічы'м)
 Ці быў ён калі' ў вас? (ніколі)
 Дзе ты ба'чыў мой парасон? (нідзе'
 Дзе ты быў у нядзе'лю? (нідзе')

Лад мовы

Некоторые особенности местоимений

Некоторые асаблівасці займеньнікаў

I.

Незначальныя	не'хта, не'шта	склоняются так же, как вопросительные местоимения <i>кто, что</i>	не'кага, не'чага не'каму, не'чому не'кім, не'чы'м
Адмоўныя	ніхто, нішто		нікога, нічога нікому, нічому нікі'м, нічы'м
Азначальныя	сам, са'мы, уве'сь, кожны, любы', і'ншы і г. д.	склоняются так же, как прилагательные	кожнага новага аўто кожному новаму аўто кожным новым аўто

II. Местоимения *сам, сама, само, са'мі* склоняются как прилагательные с основой на *з, к, х*, т. е. в творительном и предложном падежах употребляется окончание *-ім*. А местоимения *са'мы* (самый), *са'мая* (самая), *са'мае* (самое), *са'мыя* (самые) склоняются как прилагательные с твёрдой основой, т. е. в творительном и предложном падежах употребляется окончание *-ым*.

Местоимения *сам, сама, само, са'мі*:

	Адзіночны лік			Множны лік
	м. р.	ж. р.	н. р.	
Н.	сам глухі' дзед	сама'	само	са'мі
Р.	самога глухога дзе да	самой	самога	самі'х
Д.	самому глухому дзе ду	самой	самому	самі'м
В.	самога глухога дзе да	саму'	самога	самі'х
Т.	самі'м глухі'м дзе дам	самой / самою	самому	самі'мі
М.	пры самі'м глухі'м дзе ду	пры самой	пры самі'м	пры самі'х

Местоимения *са'мы, са'мая, са'мае, са'мыя*:

	Адзіночны лік			Множны лік
	м. р.	ж. р.	н. р.	
Н.	са'мы прыгожы дом	са мая	са мае	са'мыя
Р.	са мага прыгожага дому	са май	са мага	са'мых
Д.	са маму прыгожаму дому	са май	са маму	са'мым
В.	са мага прыгожага каня (адуш.)	са мую	са мага	са'мых (адуш.)
	са мы прыгожы дом (неадуш.)			са'мыя (неадуш.)
Т.	са'мым прыгожым домам	са май	са'мым	са'мымі
М.	пры са'мым прыгожым доме	пры са май	пры са'мым	пры са'мых

III. Встречаются так называемые *взаимные местоимения (узаемныя займе'ньнікі)*: *адзін аднаго* (для м. р.), *адна адну'* (для ж. р.), *адно аднаго* (для ср. р. и разных родов). Например: *Ю'ля і Але'г паба'чылі адно аднаго* (Юля и Олег увидели друг друга). При склонении взаимных местоимений склоняется второе слово: *яны' адно аднаму' спадаба'ліся* (они друг другу понравились).

VI. Для разгаворнай рэчы нехарактэрна ўжыванне поўных форм неопрэделённых месцаімяў: **хто-небудзь**, **дзе-колічы** і т. п. Звычайна ўжываюцца скарачаныя формы: **я ня буду садзіцца**, **бо мо хто старэйшы сядзе**; **у гэтую дарогу трэба выправіць каго іншага**.

V. У адрозненне ад рускага, у беларускай мове адсутнічае прыстаўнае **н** у сапраўдных спалучэннях з лічбавымі формамі асобных месцаімяў, якія пачынаюцца з гласных. Спавядзіце: па-беларускаму — **у іх**, а па-руску — **у них**.

Практыкуйцеся

7. **Запоўніце пропускі займеньнікамі той у адпаведнай форме** (Запоўніце пропускі месцаімямі *той* у адпаведнай форме).

Я незнаёмы з ... спадаром.
Я яшчэ не чытаў ... кнігі.
... прыезджага я ня ведаю.
Ён даў грошы ... касіры.
Пайду прывітаюся з ... дзяўчынаю.
... спадаў — наш бухгалтар.

8. **Адкажыце на пытанні, ужывшы займеньнікі той, тая, тое, тыя паводле сэнсу** (Адкажыце на пытанні, ужываючы месцаімяны *той, тая, тое, тыя* паводле сэнсу).

Узор: Гэта твой слоўнік? (вялікі руды) → Не, ня гэты, мой той вялікі руды.

Гэта тваё аўто? (шэрае)
Гэта твае дачкі? (бялявыя)
Гэта іхны дом? (мурававы)
Гэта ягонае вуліца? (ля сквэру)
Гэта ёйны парасон? (квяцісты)
Гэта іхны сын? (смуглявы)
Гэта твае здымкі? (у капэры)

9. **З наступнымі словазлучэннямі ўкладзіце сказу** (С наступнымі словазлучэннямі складзіце свае сказы).

Узор: ягонае жонкі → Яго я ведаю, а ягонае жонкі — не.

Ягонае жонкі, у іхным пакоі, іхная кватэра, на ўсякі выпадак, увесь вечар, ні ў кога няма.

10. **Дапоўніце дыялогі, скарыстаўшы адпаведны займеньнік** (Дапоўніце дыялогі, ужываючы адпаведнае месцаімя).

- а) — ...?
— Не, гэта фаталь. Ён мяккі, а крэсла — тое, драўлянае.
- б) — ...?
— Так, гэта таё дзяўчына.
- в) — ...?
— Ён казаў гэты толькі пры мне.
- г) — ...?

— Мы купім табе гэтую цацку.

д) — ...?
— Не, гэта Мікітаў кампутар.

е) — ...?
— Той кнігі яшчэ ніхто не чытаў.

ж) — ...?
— У мяне не алавік, а ручка.

11. Скажыце як мае быць (Скажыце правільна).

Узор: Пётра ў (свой) брат → Пётра ў свайго брата.

Мікіта ў (мой) сястры.
Алеся у (свой) дзядзькі.
Тут (мая) рэчы.
Дзеці ў (той) аўтобусе.
Паклажа ў (іхны) валізыцы.

12. Запытайцеся, ужыўшы замест кропак адзін з займеньнікаў: чым, усім, гэтакі, каторы (Спросіце, іспользуя замест точек одно из местоимений: чым, усім, гэтакі, каторы).

а) Ён знаецца | на фізыцы. На ... ён знаецца?
на эканоміцы. Ён на ... знаецца?

б) У яго ёсць | новы падручнік. Ці ёсць у каго ... падручнік?
... падручніка ні ў кога няма?

13. Пастаўце пытанні, ужыўшы пытальна-адносныя займеньнікі (Паставіце пытанні, іспользуя вопросительно-относительные местоимения).

Узор: Іван жыве ў дзядзькі → У каго жыве Іван?

Антось вучыцца пры спадару Смолічу на праграміста. Мы сёння пойдзем на станцыю сустракаць маму. Праз тыдзень Васіль паедзе з сябрам за мяжу. Людміла ўжо даўно цікавіцца беларускай моваю. У нядзелю мы будзем на вясельлі ў Кастуся. Госьць падзякаваў гаспадыні за пачастунак. Заўтра я буду мець гутарку з нам Сьвірыдавым. Мікіта з кожным прывітаўся, кожнаму паціснуў руку, кожнаму нешта прыёмнае сказаў. Я яшчэ ня быў у Русецкіх, у іхняй новай кватэры.

Кароткія размовы (чытайце ўголос)

— Гэта той чалавек, пра якога ты мне казаў?
— Не, ня той. Я памыліўся. Гэта хтосьці іншы.

— Это тот человек, о котором ты мне говорил?
— Нет, не тот. Я ошибся. Это кто-то другой.

— Тут нейкія папэры. Чыя яны? Алеся ці Алесіны?
— Гэта Алесіны папэры. Яна якраз шукала іх. Пакладзі ў верхнюю шуплядку.

— Здесь какие-то бумаги. Чья они? Алеси или Алеси?
— Это бумаги Алеси. Она как раз искала их. Положи в верхний ящик.

<p>— Нешта зара́на мы прые́халі. Тут яшчэ́ ніко́га не віда́ць.</p> <p>— Паглядзі́, можа ё́сьць хто на тым баку́ вулі́цы?</p> <p>— Не, і на тым баку́ ніко́га няма́.</p>	<p>— Что-то рано мы приехали. Здесь ещё никого не видно.</p> <p>— Посмотри, может, есть кто на той стороне улицы?</p> <p>— Нет, и на той стороне никого нет.</p>
<p>— Прывіта́ньне!</p> <p>— Дзень добры!</p> <p>— Ты ня ве́даеш, дзе гэ́та Ясь можа быць? Звані́ў яму́ сёньня ўра́ньні, ніхто чаму́сьці не аказа́ўся.</p> <p>— Дык ці ты ня ве́даў, што ё́н у бацькоў ва ўру́ччы?</p> <p>— Дзе ж я ве́даў! А калі́ ё́н ве́рнецца?</p> <p>— Праз два дні ме́ўся быць.</p>	<p>— Привет!</p> <p>— Здравствуйте!</p> <p>— Ты не знаешь, где это Ясь может быть? Звонил ему сегодня прямо с утра, никто почему-то не отозвался.</p> <p>— А разве ты не знал, что он у родителей в Уручье?</p> <p>— Откуда же мне знать! А когда он вернется?</p> <p>— Через два дня собирался быть.</p>
<p>— Паглядзі́м, можа знойдем хоць адно вольнае ме́сца?</p> <p>— Вунь ля вакна́ вольны сто́лік.</p> <p>— Але́ ж тут толькі два крэ́слы... Хіба́ ўзяць ад суседня́га стала? Выбача́йце, ці вольнае гэ́тае крэ́сла? Ці можна яго ўзяць?... Ве́льмі дзя́кую вам.</p> <p>— Ну, вось нарэ́шце і ўладкава́ліся.</p>	<p>— Посмотрим, может, найдём хоть одно свободное место?</p> <p>— Вон у окна свободный столик.</p> <p>— Но тут только два стула... Разве что взять у соседнего стола? Простите, этот стул свободен? Его можно взять?... Большое вам спасибо.</p> <p>— Ну, вот наконец и устроились.</p>
<p>— Ці Ю́рка ма́е тут свой пакойчы́к?</p> <p>— Мае́, ягоны пакойчы́к аддзелены перасы́ценкам. Можаш зайсьці́ паглядзе́ць. Ю́рка якраз дома́...</p> <p>— А-а-а, Сьце́пка, прые́мна ба́чыць! Заходзь, скіда́й капоту́.</p> <p>— Дзя́куй, але́ ж я толькі на хвілі́ну.</p>	<p>— У Юрки есть здесь своя комната?</p> <p>— Есть, его угол отделён перегородкой. Можешь зайти посмотреть. Юра как раз дома...</p> <p>— А-а-а, Стёпка, рад видеть! Проходи, снимай куртку.</p> <p>— Спасибо, но я только на минуту.</p>
<p>— Дзе ты́я дзяўча́ты?</p> <p>— Увечары́ яны́ будуць у нас на імпрэ́зе.</p> <p>— Але́ ж ці пазна́ю я іх?</p> <p>— Адра́зу пазна́еш, бо выгляда́юць на́дта адме́тна: яны́ ў нацыяна́льных строя́х. Гэ́ткіх строяў ва ўсі́м інстытуце ні ў ко́га няма́.</p>	<p>— Где те девушки?</p> <p>— Вечером они будут у нас на представлении.</p> <p>— Но как я их узнаю?</p> <p>— Узнаешь сразу же, потому что вид у них примечательный: они в национальных костюмах. Таких костюмов во всём институте ни у кого нет.</p>

Майстры слова гавораць

Чу́еш, па́не Франці́шак, як ча́сам лю́дзі шкаду́юць чужо́га, а сваё́, пэ́ўна, даражэ́йшае ім за жыцьцё; ім здае́цца, што яны́ ніко́лі не памру́ць; на цэ́лую ве́чнасьць хочу́ць забясьпе́чыць сябе́ на гэ́тай зямлі́. Ня так ду́малі мае́ бацькі́ (ве́чны ім спакой). Па́мятаю́,

калі́ было мне блі́зу васьмна́ццаці гадоў, мой ба́цька купі́ў у Полацку сукна́ (локаць каштава́ў у той час пяць злотых), загада́ў пашы́ць мне капта́н, даў пояс падпераза́цца і сказа́ў такія словы: «Ідзі́ ў сьвет, шука́й сабе́ долі́, твае́ продкі не пакі́нулі нам маёнтка, і мы табе́ не даём яго ў спа́дчыну. Бласлаўля́ю цябе́, зарабля́й на кавалак хле́ба і будзь пачці́вы: усемагу́тнасьць Божая цябе́ не пакі́не; любі́ блі́жніх і жыві́ ў згодзе зь людзьмі́. А як непрые́мнасьці цябе́ спатка́юць у жыцьці́ — трыва́й. Будзеш служы́ць — будзь ве́рны і працаві́ты. Памятай заўсе́ды такую пры́казку: як сабе́ пасьце́леш — так і вы́сьпішся. Калі́ лі́тасьцівы Бог дасьць табе́ добры лёс і ўла́ду над сваі́мі зямны́мі ска́рбамі — не шкаду́й блі́жнім, памятаючы, што міласэ́рныя атрыма́юць міласэ́рнасьць і будуць спа́дчыньнікамі Ца́рства Нябёснага».

Ян Баршчэ́ўскі
(перакла́д М. Хаўстові́ча)